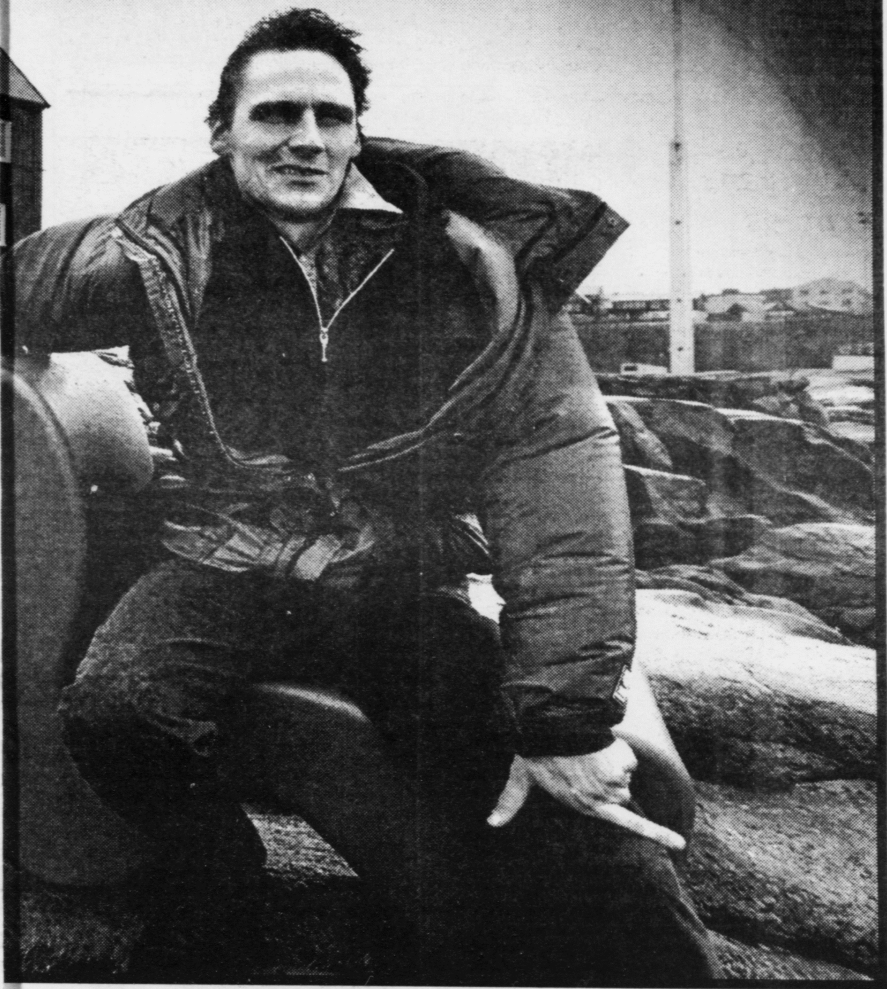

í stólinum

1562 atkvøðum, ið er føroyskt, persónligt met til lögtingsval. Og hann kom úr einum sjónvarpsstarvi, har hann slíps, kringar politikarar og flott sminkaðar roknskapir

Mynd: Jens Kristian Vang

urín úr Høyvík

bevíst! Eg veit væl, hvussu 6-royndur eg eri í interna politiska umhvørvinum. Og eg má viðganga, at eg ofta føli meg sum ein smádrong, tá tað snýr seg um formellu skyldurnar hjá einum politikara. Eg hati at ganga í slípsi og vera til lunsj hjá kongi – eg orki ikki fyri sovrøðnum. Nei, tað er ikki við vilja, um eg havi spælt alfaðirligur. Ok. Lat okkum siga, at handa yvirskriftin var ein kiksari á prenti.

Hvat annað enn fullveldisætlanin hava Tjóðveldisflokkurin og Fólkaflokkurin til felags?

– Tað er rætt, at hesir báðir flokkar eru hugsjónarlaga funda-

mentalt ólíkir. Fyritreitin fyri einum kompromissi í politikki er tó, at flokkarnir greitt definerað, hvat teir vilja, og hvussu teir vilja reka eitt samfelag. Tjóðveldisflokkurin og Fólkaflokkurin vita, hvat teir eru samdir – og ikki minst hvat teir eru ósamdir – um. Her er ongin ivi, og tí ber eisini til at samstarva, tí samgongan er samd um nøkur felagsmál.

– Samstundis vil eg siga, at nakrar av teimum hugsanum, Fólkaflokkurin hevur um eitt nú almenna sektorin og vælferðarsamfelagið, kann eg í ávisum førum taka undir við – eitt nú hetta her við, at borgarar í sam-

felagnum blíva klientar undir tí almenna, at tað almenna ikki longur er til fyri borgaran, men at borgarin er til fyri systemið.

»Eg kann eisini blíva keddur, tá fólk leggja eftir mínum persóni, og eg kann hava hug at svara aftur í sama tóna ... Okkurt einstakt lesarabráv, sum eg veit hevur verið beinleiðis lýgn, hevur irreterrað meg av h... til«

Her er eg nokk so samdur við Fólkaflokkinum. Vit síggja í danska vælferðarsamfelagnum, hvussu staturin í mongum førum

heldur fólkinum – klientunum – í einum beinleiðis ófrælsi. Staturn er ikki verjin hjá einstaklinginum. Staturin stýrir honum. Júst her hevur vælferðarsamfélagið kollrent seg sjálvan. Tað er farið yvir gevind. Vit kunnu taka útgjald til barnaansing sum dømi. Her verður kekkur sendir til øll, bæði familjuna, ið tjenar fimm milliónir krónur um árið, og so einligu mammuna, sum kanska akkurát fær endarnar at røkka saman við at arbeiða á flakavirki. Her trúgvi eg fult og fast upp á, at loysnin er eitt solidariskt samfelag, har tú nýtir eftir tørvi og letur eftir evnum.

– Harafrat er trupulleikin í Føroyum, at vit so at siga hava fotokopierað dansku vælferðarskipanina – síðu fyri síðu – og harvið hava somu brek at stríðast við. Ja, í fleiri førum enn tá størri brek, tí okkara samfelag er so nógv minni. Framleiðslutólini megna rætt og slætt ikki at bera stóru umstingina. Tað er jú synd, at fólk púra óneyðugt skulu liggja og senda brøv ímillum stovnarnar, bara tí innfluttar, gamlar, danskar lógir eru grundarlagið.

Politisk barnaminni

Men Høgni er altoi ikki fólkafloksmaður. Tað visti hann longu á ungum árum. Hann visti eisini heilt tíðliga, at hann var ikki havnarmaður, men hoyvíkingur.

– Hetta havi eg altíð lagt stór-an dent á. Tað gangi eg framvegis høgt uppí. Og sum hoyvíkingur havi eg gjøgnum mínar barndómsvinir eisini fingið nakad av bygdamentan í beinið. Og tað eri eg glaður fyri. Eg minnst aftur á ein ótrúliga góðan barndóm við bæði plantasju og fjørðu.

– Politiskt havi eg altíð verið loysingarmaður, sigur Høgni, sum eisini minnst, at longu í barnaskúlanum var politikkur frammaliga í hansara hugi. Samfelagsmál hava altíð havt stóran áhuga.

– Samfelagsmál vóru eisini nógv frammi heima hjá okkum kring køksborðið. Pápi (Kjartan) var fiskifrøðingur og mamma (Gunnvør) undirvísti á HF og Studentaskúlanum og seinni á Fiskivinnuskúlanum í Vestmanna. So eg minnst væl til kjakið um EEC fyrst í 70' unum, keglið um Ráfiskagrunnin og orðaskiftið, tá Fiskimarkjóð varð flutt út. Eg minnst eisini, at eg var harnur um at blíva settur í bás, bara tí abbin var tjóðveldismaður (Karstin Hoydal, blóm.). Annars haldi eg, okkara ættarlið var ikki serliga flokspolitiskt. Eg vil heldur kalla tað a-politiskt. Tað var mest ball og ballada. Politikkur var fyri tað mesta undirhald, og Kalda Kríggið var størsta keldan til ósemjur á politiska pallinum í Føroyum at kalla øll 80' in.

– Í so máta er eg eitt sindur bilsin av ungdóminum í dag. Tey ungu virka ómetaliga búgv-in, havi eg lagt til merkis, tá eg eri úti á politiskum fundum. Tey himprast ikki við at seta kritiskar spurningar.

Kuldin frá Nyrup

Lúrin á Tórshavnar Skipasmíðju hevur ljóðað. Klokkan er farin av tólv. Høgni prátar framvegis við eldhugi. Og meðan teir, sum byggja skip fara til døgurða, minnst Høgni, hvussu hann sigldi sum ungur dekkari tvey ár við Ólavi Halga, og hvussu hann ætlaði at fara stýri-

mansvegin, áðrenn hann tó valdi at fara á HF og síðan endaði á Roskilde Universitets Center (RUC), har hann las samfelagsfrøði.

Nú er hann sum sagt landsstýrismáðurin við fullveldi um hendi. Hann kom á lögting við einum søguligum braki – við 1562 atkvøðum, ið er føroyskt, persónligt met til lögtingsval. Og hann kom úr einum sjónvarpsstarvi, har hann skjótt markeraði seg og sítt talent fyrri at síggja veruleikan, ið ikki altíð er so lættur at fáa eyga á aftan fyrri talandi slíps, kringar politik-

»Har var onkur keðiligur spenningur í luftini ... Mogens Lykketoft var við til at bróta ísin, tá hann segði okkurt um, at "eitt kundi man siga um bankamálið, at tað hevur givið tykkum báðum eitt gott val«

arar og flott sminkaðar roknskapir.

Síðan var tað jú sendirøðin um bankamálið.

Tá fekk Høgni ein óvin. Onkur man minnst neistarokið millum Høgna og danska forsætismálaráðharran Poul Nyrup Rasmussen, tá Høgni saman við Boga Godtfred hevði Føroyavitjandi forsætismálaráðharran í stólinum stutt eftir sendingarnar um bankamálið. Tá var luftin tjúkk og køld í sjónvarpstovuni. Og Høgni sat aftur í hesum ikki altíð so tespiliga skurk-hetju sessinum.

Ja, Høgni. Hvussu var tað nú bráðliga at skula samráðast við Poul Nyrup Rasmussen? Er tit blivnir vinir í dag?

– Eg haldi ikki, eg fari at út-tala meg, sigur Høgni heldur tøvandi.

Men hann velur so kortini at siga frá um ferðina til Danmarkar, tá landsstýrið skuldi samráðast við dansku stjórnina beint eftir lögtingsvalið:

– Ja, tað var ein pinlig støða, fyrstu ferð vit hittust, nú tá eg var blivin landsstýrismáður. Har var onkur keðiligur spenningur í luftini, má eg viðganga. Men sjálvsagt Nyrup er professiønnellur í so máta, og eg minnst, at danski figgjarmálaráðharrin Mogens Lykketoft var við til at bróta ísin, tá hann segði okkurt um, at "eitt kundi tú siga um bankamálið: Tað hevur givið tykkum báðum eitt gott val." Tá var líkasum sloppið. Men, eg trúgvi ikki, at persónligu víður-skiftini okkara millum eru serliga góð. Tað er heldur onki at ivast í, at hetta spælir inn. Men tað má bara ikki fáa ávirkan á endaliga úrslitið. Og tað er eisini soleiðis, at tá vit hittust á fundi í Noregi, so kom Nyrup yvir til mín og spurdi, hvussu tað gekst í Føroyum, og vit fingu eitt prátt.

Tað sama fingi vit. Við landsstýrismannin, sum við ætlanunum um fullveldi umsitur helst størsta politiska málíð í Føroyum hesa óldina. Í skjúrta og slípsi.

í stólinum

næstu ferð:
Jørn Astrup Hansen